

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto „2“ 40 „polu leta „1“ 20 „četrti „—“ 70

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispodne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdalen z g. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Črnagora i nje vojne.

(Dalje in konec).

V teknu teh 154 let je imela Črnagora 23 vojn s Turki. Ta doba ima za Črnogoro velik in imeniten pomen, ker je v tej dobi zadobila pri velesilah nekako priznanje, kakor država, kajti ko je Črnagora začela v prejšnjih časih vojevati, sklenola je zvezo z marsikatero vevlastjo po svojih poslancih, a ti nikoli niso imeli, kakor poslanci drugih držav, mednarodnega prava. V tej dobi je zdajni knjaz Nikola storil velike korake, ne le v materijalnem, temuč tudi v kulturnem obziru. Tega nijmo zapisali iz prijaznosti ali iz narodnega strankarstva, to je zgodovina, katera je lapidarnimi črkami pisana.

Leta 1706 je imel v Kučih knjaz prvo vojno o tej dobi s Turki, bili so pobiti vsi Turki razen 36 ág, katere so žive ohranili. Leta 1710 je švedski kralj Karol XII. zbudil vojno s Turki, katero je zase pridobil, da je napovedal vojno Petru velikemu, ruskemu cesarju. Leto potem je šel ruski polkovnik Miha Milodarovič v Cetinje sklenot zvezo s Črnogoro. Ruski poslanec je bil dobro sprejet na Cetinju, Črnogorci so udarili v Albanijo in Hrcgovino, potolkli Turke ter so jim napravili veliko zgubo, vzeli bi bili vse trdnjave, da nij Peter veliki na Prutu tako brzo miru sklenol.

Leta 1712 udarijo Turki z 50.000 vojske v Črnogoro, pa so bili blizu reke Vlahinja potolčeni, vladika Danilo jih je zapolili, v tej bitki je poginol naj hrabriši Črnogorec Janko Gjuraskovič. Tej imenitnej bitki so dali ime: Bitva Cara Lazarja, palo je 20.000 Turkov.

Leta 1714 je udaril Numan paša z 100.000 vojakov v Črnogoro, Črnogorci so bili kakor levi pobili jih mnogo, ali velika turška sila jih je vendar premagala in prodrla v Cetinje. Razdeli so vse povesod, kamor so prišli, tudi Cetinje, nijso se mogli Turki hvaliti te zmage, ker je izdaja k temu največ pripomogla. Cetinje je prava tica Feniks, vzdigne se vselej zopet iz vpeljšča — *post fata resurgam* — do enega kraja se je barbarstvo privarilo pokončavavši do zemlje vse, ali vdomačiti se nij bilo mogoče krvoloku.

Turčin je za nekaj časa posedil Črnogoro, ali k malu se je vzdignola nova skup-

ljena črnogorska moč, kakor nevihta in strele so planili na vrage, ki so skrunili sveto domovino, ter jih prognali in potolkli; Črnogora je bila zopet svobodna in zopet je vihral rudeči prapor z belim križem vrhi gorovja.

Leta 1716 sta udarila v Črnogoro dva brata Cengiç Age iz Hrcgovine z svojimi krdeli, pa bila sta potolčena do zadnjega in ujeta.

Leta 1715 je prelomila Avstrija Karloviško pogodbo in napovedala vojno Turku, Črnagora je porabila to priliko in udarila na Turka; leta 1717 pa je planila porazumljena z Benečani njim v pomoč v Albanijo, ktere je vodil plemeniti Alvis Močenigo v Albaniji, pa popustili so vojno, ker jim je iz Benedk prekasno došla pomoč. Črnogorci so se vrnoli brez bitke ter so obžalovali, da nijso imeli prilike sekati po Turku. Počitnice nijso dolgo časa trajale v Črnigori, po kratkem času so priskočili Črnogorci zopet v pomoč Benečanom z 5000 bojniki, ali vrnoli so se brez boja z nevoljo v svoje gore nazaj, vzrok so bili zopet Benečani sami, ker so se pomirili.

Leta 1727 je napadel z novega Črnogoro Becir paša Cengiç, pa bil je potolčen in razkropljen. V znamenitem času, ko je hrvatski ban Esterhazi udaril v Bosno na Turke, zgrabili so tudi Črnogorci za ruja-ve puške in vtamnele handžarje, da bi se združili s Hrvati, pa daljava in ogromne turške sile so združitev zabranile, Turka pa je to tako razkočilo, da je leta 1750 planil iz Bosne in Hrcgovine na več krajih v Črnogoro, da jo kaznuje, ali vse turške sile so bile zapojene z veliko zgubo. Šest let potem, 1756 se je vezir iz Bosne napotil proti Črnigori z 40.000 možmi, beneška vlada pak je prepovedala Bokezom iti v pomoč. Črnogorci so bili v veliki stiski, ali en Srb iz Kotora je poslal na skrivnem Črnogorcem streliva in drugih potreb. Črnogorci so vsled tega zmagali Turka in so vezirjevo armado decimirali.

Mladi Dalmatinec, Stefan Piccolo ki je bil prav lahkomisljen, šel je v Črnogoro in pripovedoval da je ruski car; premeten, zvit in srčen je oslepil vse, ter se jim za vodjo usilil, ruski poslanec Dolgoruki, ko je to zvedel, gre v Črnogoro ter si dá poklicati njega, vseh mu je bil mladi obdarjeni Dalmatinec, imenoval ga je za ruskega častnika v generalnem stabu ter postavil za

namestnika v Črnogori s posebnim pozivom. Stefan se je imenoval v listinah sam: Stefan Mali z malimi mali, z dobrimi dobri in s hudobnimi hudi.

Ta novi čudni namestnik je bil dober, hvalila ga je beneška ljudovlada, Turki so imeli strah pred njim. V njegovem času je napadel stari vrag Črnogoro z 60.000 Turki, pa črnogorski sokoli so odbili Turke z veliko zgubo in rešili domovino.

Leta 1774 je bila zopet velika bitka z 30.000 Turki ktere so zapodili Črnogorci v beg, ali leta 1785, ko je mej Črnogorci vladala nesloga, zasedel in vzel je Mahmud paša Cetinje, ter je opustošil Črnogoro, pa k malu potem so razbili Turke hrabri Črnogorci in Cetinje se je vzdignolo na novo iz groblje.

Leta 1787 sta se dogovarjala v Krimu Katarina velika in cesar Josip II. Sultan Abdul Hamiel je sumničil dogovarjanje ter napovedal 13. avgusta Rusiji vojno, ko ga je še Angleška podpihala. Avstrija, zvezana z Rusijo, pa je napovedala vojno 29. januarja 1788 Turčiji. Te dve vevlasti ste poslale poslanca v Črnogoro, ktera je udarila na Turke. Vojna Črnogorcev proti Turkom nij imela ta pot pravega vspeha, ali vendar so črnogorski sokoli mnogo Turkov pobili na Morači, posebno se je skazalo 30 Črnogorcev iz vasi Uskok, kteri so celo Turško krdelo v neki globoki soteski zadržali in uničili.

Jedva so se zacelile rane, vže udari vrovič leta 1796 Mahmud paša z 20.000 Turkov v Črnogoro, ter se vtabori na višini Visočica, 11. julija se je vnel krvav boj, Turška armada je bila potolčena, Mahmud hudo ranjen, mrtvih 67 ag 1500 poveljnikov in četovodij ter ogromno število vojakov. Ko se je Mahmud nekoliko okrepil, udaril je z nova še tisto leto v Črnogoro z 30.000 Turkov, ali hrabri Črnogorci so mu zagodli lepo, zgubil je 2000 mož in sam je padel. Ta znamenita zmaga nad Turci je avstrijskemu cesarju Leopoldu II. na srečo prišla, poslal je tedaj po svojem generalu Henziju iz Trsta v Črnogoro mnogovrstnih potrebnih rači. General Josip Henzi je pisal črnogorskemu vladiki, da je želja njegovega veličanstva, da bi s poslanimi pripomočki mogli bolj zatreti skupnega sovraga. (*Nemčurji bi danes radi videli da bi Turek, njih prijatelj, nas kosmate pojedel. Ur.*)

Leta 1804 je Črni Jurij dvignol vso Srbijo na vstajo, da se osvobodi turškega jarma, viteška Črnogora pa je zadržavala v tem času mnogo turških narodnih krdel in jih vedno nadlegovala ter mnogo vničila. Leta 1820 napade Celaludin paša z nova Črnogoro, pa bil je strahovito pobit, padlo je 1500 Turkov in v črnogorske roke je prišlo 1200 konj z vsemi vojaškimi pripravami.

Ob času vladike Petra II. je bila zadnja bitka posebno krvava in grozovita, ker je Črnogorcem primanjkovalo streliva; hrabri Črnogorci so si v sili znali pomagati, pobrali so iz državne tiskarne črke, ter jih mesto krogel v puške nabijali in tako Turka pobili. S to krvavo bitko se je končala tretja doba krvavih bojov za svobodo zlatno i krst častni.

Zadnja doba se je začela s knezom Danilom II. kateri je položil Črnogori temeljni kamen omike. Zgodovina Črnogore, ktera je vseh sto let s krvjo pisana, tako je bogata in čudovalna, da nema svet enakega naroda, kateri bi bil za svojo domovino toliko pretrpel, kolikor Črnogorci. Oni nikdar niso družega namena imeli, razen tega, da zatarejo onega, kateri se hoče vsiliti na njih zemljo.

Črnogora zna umreti, družega ne zna in umirajoč brani vragu vhod v svojo domovino ter varuje svobodo. Vže „Voltaire“ pravi: Evropa lahko reče: Domovino Temistokla in Mileijada so gledali od daleč orli Katarine II. tresli so verige ali zlomiti jih niso mogli, ali kaj? nema Evropa narodica, pest Črnogorcev, podobnih mravljišču, kateri so Katerini veliki svojo pomoč dali?

Hrabri narodič se je pet vekov vedno boril, nij hodil po poju lenobe, bil je zmagonosen, nij poginol; svet ne bode nikdar čul, da bi bil Črnogorec podanik drugim. Železni levi so Črnogorci, kateri se ne dade prijeti, še manj v železne kleti zapreti. Tri petine skalovja je barvano s turško krvjo; nij junaka nad Črnogorca, vsa zemlja se čudi njegovej hrabrosti, ljubezni do domovine. Sparta je pala. Črnogora ne pade, dokler ostane Črnogorec to, kar je vedno bil ter je še danes.

Podgane zapuščajo ladijo, krvavi mesec tone.

Kedo ni še videl po deželi v mlinih, kako predrzno podgane in miši delajo škodo, naj si še tako prizadeva ubogi mlinar z vsemi sredstvi škodljive živali ugonobiti in pokončiti. Pa pride čas, ko narava sama pripomore; Eolus in Pluvius odpreta vse zatvornice, voda pridere s hribov, napolne se mlin, podgane se ugonobijo. Vse drugače je to pri ladiji, na ladijo se v vsakem kraju, kjer se naklada in sklada, prikrade ta živalica po noči ali po brvi ali po verigah, s katerimi je na obale privezana. Žival dela na ladiji še večjo škodo, nego na suhem, ker nij mogoče nikamor drugam stvari spraviti. Ladija plava ponosno, a kar naglo se

zasliši grmenje in vrišč vetrov ob vrvi, mornarji postanejo plahi, gledajo, da je vse v redu, zdaj pritegnejo eno vrv za drugo, morski val se zažene ladiji na steno, da zastoka v vseh sklepih, čas je prišel, nobena stvar ne traja večno, tudi lesena ladija, od slabih človeških rok izdelana, reže morja zadnjo pot, na rešenje je treba misliti, sredi razsjenega morja se spuste mornarji v čolnice. Kapetan je zadnji, ki zapusti brod in žalosten in obupen gleda, da tudi podgane zapuščajo ladijo; krvavi mesec tone počasi in obseva mrzli grob.

Turška ladija je plavala mnogo mnogo let po planem morji, nikdar trdna in varna, vedno so jo mašili s predivom razni pačuhi, žalibog, da se prištera tudi naša avstrijska diplomačija k lovcem slepe miši, ker je po madžarsko-ciganski godbi plesala. Polumesec, kateri imajo naši nemci in nemčurji še vedno za pekovski kifelc, misleč, da se dá ugriznoti, postal je bled in zdaj krvavi tone na zahodu, psi lajajo vanj, da bi ga še zdramili. Popihal je ostri sever in uprl vso jezo v pogubljeni brod, začel je stokati in pokati, menjavali so se kapetani in krmilci, vsako spremembo je pozdravljala nemčurška in madžarska drhal zaupanjem, plaho so gledali prijatelji Turka, kako moré v svetišči ladije kapitane celo se s karjami; osupli so gledali, kako so se ministri na dvoru pri seji streljali; tam, kder bi imela stroga disciplina vladati, izgled postavodajstvo biti. Državna ladija tone, ta klic je nastal sploh, kramarski Anglež je mašil s zlatom turško ladijo, pa luknja je tolika nastala da je vse skoz luknjo v morje padlo. Anglež je polnil sod brez dna, avstrijski Nemci, ljubljanski nemčurji, surovi Madžarji so upili na pomoč svojemu prijatelju Turku, njih glas nij našel odmeva razen onkraj Litave. In ko je Kerim paša z vso svojo močjo težko pogazil malo srbsko vojsko, precej je bilo skleneno, madžarski študentje, ki imajo toliko instinkta, da noben drug narod ne, da se ima za barbarsko delo in krvoločne čine, ktere so Turki v Srbiji in Bulgariji počenjali pod vodstvom Kerim paše, nesti mu sublja z posebno deputacijo, nesli so jo v velikem vrišču, a sebi na sramoto.

Vse nij nič pomagalo, ladija je dalje tonila in zdaj jo zapuščajo podgane, znamenje, da se pogrezne. Turčija je zgubljena, tako se čuje po vsej Evropi in onkraj oceana. Sever brije v trohnelo barko, mi Slovani pozdravljamo z veseljem prijetni hlad, ki ohladi pasje dreve nemčurjem in na polu divjim Madžarom.

Z veseljem pozdravljamo Slovani sedanjí čas, kateri nam v grobu speči pradedi zavidajo, zatoraj se jih spominjamo hvaležno, da so nam pot pokazali, ki drži k svobodi. Zlata doba zori nam zaželeni sad prostosti, zori nam prijetni čas vonjave, da se naše ožuljene rame zacelijo. Pozdravljena zlata doba, ko zapuščajo grdi mrčesi trohnelo turško ladijo, ko na jugu vstaja solnce lepšega dneva. Pozlati, zlata zarja, gomile mučenikov, kateri so bile žrtve svobode, pozlati tudi omrežena okna smrdljivih tam-

nič, kjer naši politični bratje vene! poljubi zlatim poljubom tudi one, katere veže brzda kruhoborstva, obsveti one, kateri tavajo za nemčurško veščo, zasij v hišo bornega kmeta, osrči vtrujenega rokodelca!

Vi prijatelji barbarju, spoznajte, da ste zaslepeli, da od mrtvega trupla ni pričakovati drugega, nego smrad, ki kuži vse. Protivniki slovenskega napredka pa se pripravite, silna moč majke Slave zatre vse krivičnike ter bode vladala pravično in strogo plačujoč one, ki so tlačili in morili duševno in materijalno nje sinove. Od Urala do Triglava, od Krkonos da Balkana poljudi zlata zarja v svobodi ves slovanski rod. Pozdravljamo tedaj brata, roditelje te zarje, svoboditelje turških Slovanov; pozdravljamo zlato dobo, v kateri zapuščajo podgone ladijo, v kateri krvavi mesec tone.

Dopisi.

S Proseka, 8. julija.

(Dalje in Konec).

Pa tu pri nas je še nekaj družega. Nas Prosečane pozna tržaški magistrat za vrle narodnjake, zato pa nas tako nad ima, da nam zmeraj, kako „extrawurst“ pošilja, in to nam je poslal letos v osobi g. Mastnega. Ta Masten nam je pač dovolj znan, ni treba, da bi ga še posebe opisovali. Priporočali so ga nam lepo slav. časniki „Narod“, „Soča“ in „Edinost“, ter ga nam naslikali kakor „vrlega narodnjaka.“ Nek njegov „junaki čin“ nam je prinesla še celo predzadnja „Soča“, v kateri g. dopisnik razkriva, — nam sicer že znano stvar, — da g. Masten noče biti „učitelj tretjega razreda“ ampak tudi „direktor.“

Ne bom tukaj našteval otročjih pripomočkov, katerih je naš „direktor“ rabil, da bi se za tacega pokazal, ampak preidem koj k zvončljanju.

Mi imamo tukaj šolo že leta in leta, magistrat sam se je že tolikokrat zadovoljnega izrazil z uspehom naših učiteljev — brez zvončka, vladala je mej učiteljstvom najlepša sloga, pa dobili smo „direktorja“ in „adijo“ ljuba sloga! Naš „direktor“ je namreč prišel do spoznanja, da vendar ni boljšega pripomočka se skazati „direktorja“, nego zvonček. In lejte, meni nič, tebi nič, i ne da bi svoje kolege tega opomnil, začne zvončljati, — in nota bene, zdaj proti koncu leta! Ne morete si tedaj misliti, kak krik in nemir je to zbudilo mej drugimi učitelji. Že prej so ga poznali, da povsod išče priložnosti, kjer bi pokazal, da je on njim gospodar, za kaj družega so mogli oni to zvončljanje imeti, nego za njegov komando. Učitelji so ga opomnili, da s tem zvončljanjem jim ni nič ustrezno, da je moti, i. t. d., a vse zastonj. Obrnili so se pismeno na referenta, od katerega še zmeraj odgovora čakajo. — Vem, da se Vas, g. „direktor“, nič ne prime, a vendar se Vam zdrzevam tukaj v oči reči, da največ škode trpi pri vsem tem le Vaš razred. Ne vprašajte, kako!

Pomislite, da ne zvoni šolski sluga, ampak da je zvonec v Vašej šoli, da Vi ukazujete učencem (Učencem! Nu to mora biti poslušnost proti koncu šole! Ur.) zvončljati! In mislite, da je to disciplini Vaše šole na korist? Bogme! 16 let imate službe, a prokleta slepi ste, da še teh žalostnih nasledkov ne sprevidite. To Vaše vedenje nam obuja misel, da Vam je šola deveta briga, in da Vam vse kaj drugega srce teži. Radi bi tudi o tem obširneje govorili, a bili bi predolgi in zato Vam le to javno rečemo: Če Vam je res kaj mar za poduk, obesite si zvonec za vrat, pojte po vseh hišah po vasi, zvončljajte otrokom, da pridejo za časa v šolo, skrbite, da se bo na Kontovelu vendar enkrat v šolo zvonilo, potrudite se in uinite, da se bo na Proseku za časa, ne pa takrat, ko je že večina otrok v šoli, zvonilo, pokažite ono moško energijo, in naredite, da bode mladina redno šolo obiskovala! To so koraki, katere bi pameten mož storil, a vse ono zvončljanje je otroško, pobalinsko, smrkavsko!

Mislite je lahko, kako neugoden vtis je napravil ta prepir mej učiteljstvom na nas vaščane. Zato nam je zelo ustregel nek tukajšnji g. narodnjak, ki se je potrudil, da bi se o stvari bolje informiral, do magistratnega šolskega referenta. A žalostna majka! Lani je to mesto zavzemal mož, ki ni bil sicer noben protektor Slovencev, a bil je saj nepristransk. Letos pa je referent postal nek Pimpach, kateri se nam slika za velikega osorneža, fanatičnega italijanisa, in zakletega sovražnika okolice in sploh vsega slovenstva. No saj to nam pa že dovolj kaže njegov surov odgovor, ki ga je dal našemu g. narodnjaku: *„Vi se ve protežirate le tiste učitelje, ki hodijo v Sežano in Nabrežino s petjem demonstrirati, a enega Mastna in Bonina ne morete trpeti, ker vlečeta na našo italijansko stran.“* Vprašam, ali je treba tej izjavi komentara? Ne, nobenega! Zdaj znamo vse, s tem nam je vse povedano, vse razkrito! In Vi Masten, kaj pa Vi rečete tej referentovi izjavi? Ko se Vam je lani v „Narodu“ oponašalo, da ste agitirali za italijansko stranko, hitro ste v nekem „Poslanem“ tajili in vse za nesramno laž in obrekovanje proglasili. Ko Vas je potem „Edinost“ še hujše napadla, šli ste g. urednika na tribunal tožit, in ker ni imel on za oni dopis tehtnih dokazov (Dokazi so bile zanesljive priče, ali mi jih nismo hoteli objaviti, dali smo častno besedo, da jih neovadimo, Mastenu pa 25 gl. Ur.) — kajti v političnih rečeh že sam sum mnogo izda — moral je ono reč oporeči, akopram Radovedni smo, g. Masten, kaj Vi proti tej izjavi Vašega predstojnika uinite!? Vesteli, da naš narod one Slovence, o katerih se naši nasprotniki izražajo, da na njih stran vlečejo, — da naše ljudstvo take ljudi imenuje: izvržek, izmeček, izdajica! (G. Masten se bode morda še spominjal neke izpovedi pri Konjiču mej narodnjaki ko mu je vino moč dalo. Ur.) Ali narodnjaki Vam nismo od zadnjih volitev nič več zaupali, in Vam udi nikedar več ne bomo. Tega bi se bili

Vi lahko zadnji čas prepričali. Mislim, da „lavabo,“ kateri ste pred nekoliko dnevi prejeli od nekega gospoda, je bil pač zadosti masten, da bi se Vam bile oči odprle, a Vaš karakter, tako se zdi, more še marsikatero bolj grenko požreti.

Na vse zadnje se nam pa vendar čudno zdi, da morajo biti letos stopinje naših učiteljev šolskemu referentu tako natančno znane, kakor doslej še nikoli ne

Sedaj pa še nekaj g. Masten. Nam so večkrat na ušesa dospeli glasovi o cvetočej disciplini v vašej šoli, da je ne morete že drugače, nego z šibo v roci zdrževati — ganz die alte Prügelschule —. No, da si tudi nam je bilo znano, da ste Vi še „in illo tempore“ nekatere mesece trajajočo preporandijo študirali, ko je še „šiba novo mašopela,“ vendar smo se nadejali, da je napredovalni duh šolski tudi k Vam, vsaj skozi okno nekoliko pokukal, in če to ne, da je pa saj oni magistratov ukaz do Vaših ušes došel, s katerim je palica pod kaznijo učiteljevega odpuščenja v šoli prepovedana. A vse zastoj! — Več slučajev bi lahko navedli, pa objavimo samo to, da ste pred nekaj dnevi dečka nekega tukajšnega g. posestnika v šoli tako močno s palico po glavi udarili, da je moral doma ostati in so roditelji zdravnika poklicali, ki je rano konstatiral. — No to pa že vendar vse meje presega! Kaj ste tukaj zato postavljeni, da nam otroke pobijate? Žalostna Vam majka! Sicer Vam za danes povemo, da je g. zdravnik pritožbo zoper to Vaše „direktorsko“ ravnanje že položil, in upamo, da Vam klečplazenje okoli protektorjev, na katerih „stran Vi tako vlečete,“ ne bode nič izdalo.

Vi ste bili lepo naprošeni, naj bi opustili Svoje kaprice, če Vam je mir ljub, niste hoteli, hoteli ste imeti prepir, tu ga imate. Sicer pridejo nam Slovencev boljši časi, imeli bomo tudi mi pri šolstvu kaj govoriti, in takrat g. Masten, odpre se črna knjiga, kamor Vas je naš narod zapisal!

*Eden izmej narodnjakov *).*

V Rojanu 14. julija.

Procesija ktera je bila denašnji dan, šla je vendar enkrat po pametnem potu, kar se je vže tolikokrat svetovalo in pisalo. Slovenskega značaja se ni pri domačinih, to je tamošnjih okoličanih, ničesa zapazilo, pač pa so imeli slovenske trobojnice v Rojanu naseljeni Slovenci; posebno se odlikuje vrli naš domorodec trgovec g. Kastelic, na njegovem posestvu vihra vedno lepa trobojnica. Nekaj posebnega smo zapazili, kar še noben morda ni videl, čudno je namreč videti turški polumesec in pa križ vrh njega, tako je bilo tudi v Rojanu, nad magistratovem grbom, kjer je renegat Ferluga izvrševalec slavnega magistrata, vihrala je slovenska trobojnica

*) G. Masten, ker sumimo, da bi se hoteli Vi s tem dopisom vasim protektorjem še bolj prikupiti, da še celo katerega Vaših kolegov, ko dopisovalca sumičiti in črniti, zato Vam tukaj javno izrekamo, da je dopis prišel iz kroga proseških narodnjakov, in da nam ga je poslal popolnem neodvisen narodnjak, s katerim niso Vaši gg. kolegi v nobeni zvezi. Ur.

ter omadeževala magistratov grb. Kako je moralo to one magistratovce boleti, ki so h procesiji povabljeni videli, da nad laškim mestnim grbom pometa slovenska zastava lahonski prah in odpadništvo. Čudna prikažen, g. Ferluga, kako je vam bilo pri srcu videti ogenj in vodo k malu, gotovo bi bili radi toliko plačali, kolikor ste takrat na Opčinah, ko ste postali magistratov sluga, da se nijsta ta dva elementa tako mirno družila. Zvečer je bila v čitalnici 9. obletnica, žalihog, da nij enaka prejšnjim bila, vzrok temu je mlačnost in zabitost nekaterih kmetov, kateri se za narod le takrat brigajo, kadar se pije in je za narod. Rojanska čitalnica se imenuje le zato, ker stoji v Rojanu, udje pa so razen treh vsi iz mesta.

Rojanci! čitalnica je nastopila deseto leto, podpirajte jo, pristopite, da bo vredna svojega imena, da bomo ob leti praznovali desetletnico, pomnožimo nje zgodovino, krščeno s krvjo. Igra je bila predolga in prehladna. za letne čase je treba kratkih in smešnih iger, ne dolgih. Po igri se je razveseljevalo občinstvo pod prostim nebom pri godbi, petju in božji kapljici še dolgo po polnoči, vse je bilo v redu.

Politični pregled.

V notranjej politiki je tišina. Časniki premlevajo še vedno nagodbo z Ogri, a nemajo upanja, do se doseže poravnava.

Vsa Evropa obrača oči na rusko-turško bojišče, kder se vsak dan kaj novega prigodi. V Evropi napredujejo Rusi jako hitro i dobro. Iz Dobruče so navalili na Turke, ki so branili Trajanovo zagrajo, a ti so ubegli v Silistrijo i pustili, da so se Rusi polastili tega važnega kraja ter zaprli železnico, ki drži proti Črnem morji. Uže so obsuli Silistrijo in Ruščuk, kateri trdnjavi bombardirajo; požgali, ali potopili so tudi turške monitorje, ki so stali na Donavi pri teh mestih. Trdnjavo Nikopolj so vzeli i 6000 Turkov ter dva paši zajeli. General Gurko je šel čez Balkan, peščico Turkov, ki so soteske branili, v beg zapodil ter je uže na poti v Filipopel, da zapre turški vojski, ki stoji na srbskej meji, pot v Carjigrad. Rusi se junaško drže i povsod zmagujejo, le pri Plevni, kder so zgrabili veliko močnejšega sovražnika, morali so se po hudem boju umaknoti ter je bilo mrtvih i ranjenih blizu 2000; naj jim bode to v svari, da prevelika prodrznost nij na pravem mestu, ker tudi Turek je hraber vojak.

V Aziji so se pretekle dni Rusi nekoliko umaknoli, ker so Turki nenadejno dobili veliko pomoč, a sedaj so se tudi Rusi pomnožili in se uže začeli proti Turkom pomikati, v malo dneh bodo tukaj hudi boji. Sploh vse kaže, da bode v malo tednih zapечатena turška osoda, kateri ne odvrne ni madjarski napuh, niti angleški denar. Turški sad je dozorel. tedaj mora pasti!

Pretepeni Sulejman paša, katerega so Črnogorci skoz svojo deželo od ene strani do druge podili ter mu vojsko mesarili, za-

pustil je črnogorske meje ter peljal ostale vojake v Drinopolje, da se tam Rusom v bran postavi; mej tem pa so Črnogorci šli čez svoje meje, Nikšič obsuli, zunanja branila Turkom uže vzeli i streljajo v Nikšič, kateri se ne bode mogel držati.

V zedinjenih severno ameriškanskih državah, in sicer v Pensilvaniji, se je vnel hud upor; uprli so se delalci in v krvavem boji zmogli vojake, kateri so se jim morali umakniti; vendar nij dvombe, da ne bi vlada mogla zatreti upora.

Domače stvari.

* **Prošnja političnega društva „Edinosti“** za odpravo sedajnih okrajnih glavarjev po okolici, ktera je bila minoli teden v mestnem zboru na dnevnem redu, bila je zavržena, ali vendar je toliko milost zadočila, da bode to stvar preiskala komisija. Gg. Nabergoj, Lozer, Nadlišek in drugi poslanci so dobro dokazovali potrebo odprave glavarjev, ali kaj vse pomaga, mestno svetovalstvo zavrže vsako prošnjo, okoličani so le za to, da davek plačujejo, magistrat pa za to, da ga v mnogih krajih po nepotrebnem razmetuje, to da mi se ne strašimo, k malu bo čas, ko bode magistrat drugače ravnal, v okolici se je vže marsikaj preobrnilo, pa se bode se več, dokler se bode kmet zavedel, kedo je magistrat in kako krivičen je okoličanom. Okoličani si zapazijo, kako se njihove prošnje pod klop mečejo in v kaki časti je naš jezik.

* **Dvojna mera.** Kako je to, da naš očetovski magistrat pobira davek za mestni tlak od okoličanov, kateri imajo vole, furlani pa, kateri so se pritepli pod lahonskim pokroviteljstvom v našo domovino, imajo po 60 krav, ter tudi ž njim vozarijo kakor okoličani, pa ne plačujejo ničesa, razloži nam to g. Bratič, modra glava, ki imaš Slovence tako rad?!!

* **Poslušajte petje na prste.** Vže več časa je, kar je prišel politični naš prijatelj k nam ter povedal, kake pevce imajo pri sv. Jakobu v Trstu: Pevovodja je slep ter uči cerkvene pesmi, drugih ne umeje, svoje učence na prste, sekirice so jim kitajska pisava, prvi njih vodja spoštuje *Kurenta* in mu večkrat kaj v dar prinese. Pevci pri sv. Jakobu hodite poslušat petje v okolico v vsako faro in učite se le četrti del tega, kar oni znajo, potem porečemo, da znate nekaj peti, da ne bo ljudstvo rekalo: Preljubi sv. Jakob, kako si ti svet, lepo imaš faro, le pevce vrzi v smet.

* **Sagra na Greti.** Tomošna mladina se odlikuje zaradi tega od druge okolice, da se nezaveda čisto nič narodnosti, izobesila je pri plesu vse vrste umazanih zastav, še laško, pa policija jo je ukazala sneti, gretarski fantje, hodite na Turško.

* **Tržačani v Črnogori.** Črnogorski knez je pozval v Črnogoro nad 30 rokodel-

cev raznih tvarin iz ladijedelnice in drugih umetnikov, da olepšajo palačo na Cetinji, ker se pripravlja za slovesni sprejem ruskega carja.

* **„Dandolo,“** vojna korveta z 234 mornarji na brodu, prišla je vtorek v Trst in ko so se mladi mornarski elevi na odpu- pust izkricali, odplula je v sredo zopet v Pulj.

* **Pazite na nesrečo.** Večkrat se v Trstu nesreča pripeti rekel bi vsak mesec, da se petrolje v svetilnici vname potem ko svetilnica počí; svetilnica počí zaradi tega, ker ima preozki taht. Glejte, da kupite taht tako širok, da zakrije vso luknjo v mašini.

* **Iz Lonjera** se nam je pisalo, da tisti hudobni človek, ki je nekega Čiča obropal na potu, nij bil Lonjerc, niti domačin, ampak neki pritepli ptujec. Veseli nas, da okoličani svojo čast hranijo.

* **Babji tepež.** Zopet ste se dve 14 letni deklici zbesedile in pri tej priči je ena drugo z steklenico po glavi mahnola, da se jej je čepina v glavo vsadila in so jo morali v bolnico nesti. Dve drugi pa ste se isti dan v drugi ulici spopadle, pa prišla je straža ter ju tirala v zapor.

* **Nevihita.** Ko je zadnja št. našega lista uže razposlana bila, našal je tak vihar, da je nek parnik blizu brega tako močno na drugi vrglo, da se je precej pogreznol, le jambori so za komolec iz vode moleli.

* **Ustrelil se je** neki penzionirani mašinist zaradi dolge bolezni.

* **Ubil se je** zopet drugi, ko je v pijanosti po stopnicah pal.

* **Orožja 8** zabojev je zaplenila financa na Lloydovem parniku, ker je bilo za drugo stvar naznanjeno.

* **Morski volkovi** so se prikazali blizu Trsta, treba je paziti pri kopanji, da morska zver kterege ne umori.

* **Ljubi in ljuba** sta se tako ljubila, da je on njo z nožem v desno roko zabol, potem pa še s polenom pobožal, ali je razgledna tržaška ljubezen!

* **Z nožem** je hotel nek težak zabosti neko krčmarico, ker se je zbesedil ž njo, straže so ga odpeljale v luknjo.

* **Sukna** je izdala tatu, ki jo je ukral svojemu tovaršu, ko je šel ukradeni iskat po ulici. Zdelo se mu je, da je poznal svojega bližnjega tovariša, po sreči ga sreča v neki ulici; ko ga tat ugleda, vrže ukraden sukno od sebe, svojo pa zgubi, pobrati jo ni več utegnol, utekel je, v suknji pa se je našlo njegovo ime.

* **Utopila se je** mlada deklica pri sv. M. Majdaleni zgornji, ker je v kal padla.

* **Napad potu.** Neko kmetico z Krasa, ktera je iz Trsta po bližnjem potu Scala santa proti domu bila, napadel je pod tako imenovanim avšlagom nek človek z nožem v roki, morala mu je dati 5 gl. ktere

je za razno robo skupila, potem jo je še le pustil hudodelnež dalje, policija ga išče.

* **Ura in ljubezen.** Nekemu trgovskemu agentu je zmanjkalo žepne ure mej tem ko je z svojo ljubo ljubimkov, ta pot je bila Evina hči tatitica svojega ljubega.

* **Ženske posnemajo moške.** Neka ženska na slabem glasu je ranila mej tepežem zaradi ljubosumnosti neko drugo dekle hudo v roko, ktero so potem v tamnico odpeljali. Kaj bo, ako se še ženske začnejo klati.

* **Ukradeno** je bilo mesarju z Opčin mej potom, ko se je peljal iz Trsta, 30 gl. iz listnice, ko je na vozu spal, mesar je ukazal zapreti vozača, ki je na sumu.

Razne stvari.

* **Emancipacija žensk.** Vrhovni svet vsencilišča v Londonu je sklenol, da bode učenkam dajal diplome zrelosti, kakor učencem.

* **Hrabre črnogorske žene.** Hreegovski Turki, ktere je Sulejman paša po tepežni ulici skoz Črnogoro v Spuž tiral, začeli so uhajati. Črnogorke, ker ni moških doma bilo, polovile in zaplenile so Turke ter jih tirale pred vojno. Živile sokolice črnogorske!

* **Gospodarji pozor!** Vsak dan se bere v listih o pogoriščih, da je strela udarila in je zgorelo vse. Žalostno je, da za malo trenutkov naj bogatejši posestnik osiromaši, ker mu huda ura pokonča poslopje, živino in imetje. Zavarovarujte toraj proti ognju svoja poslopja, saj imamo domačo banko Slavijo, ktera stoji na trdnih nogah in pošteno in točno škodo izplačuje. Zastopnikov ima banka povsod, tudi urednik našega lista prevzame vsako zavarovalščino. Potem je naš rodoljubni trgovac g. Pleše tik Henšelna na stari cesti zastopnik, prilika vam je dana; zavarovarujte se tedaj in zagotovite si svoje imetje in blago.

Velika zaloga

dišav, barvil, omel za zidarje slikarje, firmeža gob, pijavk zdravilnega olja, kemičnih priprav, esence, mila vsake vrste črnila v steklenicah, sveč ste-arinkih, žvepla finega romanskega za trte se dobiva po niski ceni pri Girolamu Hirschu zraven gostilnice pri „Luni.“